

Aan de gemeenteraad

Op 28 november 2025 stelde J.N. Nunnely (D66) ons schriftelijke vragen over (gratis) leermiddelen voor mbo-studenten.

In de inleiding wordt gesteld:

Recent heeft D66 Rotterdam gesproken met een bestuurder uit het mbo-veld in Rotterdam. Tijdens dit gesprek is benadrukt hoe groot de financiële drempels zijn voor mbo-studenten. De kosten van verplichte leermiddelen zoals laptops, boeken, digitale licenties en beroepsgerichte materialen vormen voor veel studenten een belemmering om een opleiding te starten of succesvol af te ronden.

In Rotterdam gaat het om circa 50.000 mbo-studenten. De structurele kosten voor leermiddelen worden geschat op ongeveer €32 miljoen per jaar. In het primair en voortgezet onderwijs zijn leermiddelen kosteloos beschikbaar, maar voor het middelbaar beroepsonderwijs is dit nog steeds niet geregeld.

Volgens mbo-instellingen ondermijnt deze situatie de kansengelijkheid en draagt zij bij aan een dalende instroom in het mbo, terwijl de regionale arbeidsmarkt juist dringend behoefte heeft aan goed opgeleide vakmensen.

Hieronder volgen de vragen en onze beantwoording:

Vraag 1:

Is het college bekend met de signalen uit het mbo-veld over de financiële drempels die studenten ervaren? Zo ja, kan het college aangeven op welke manieren hier op dit moment aandacht aan wordt besteed?

Antwoord:

Het college herkent de signalen dat mbo-studenten financiële drempels ervaren door de kosten van verplichte leermiddelen zoals laptops, boeken, digitale licenties en beroepsgerichte materialen. Deze signalen bereiken het college via mbo-instellingen, studentenfondsen en gesprekken in de stad.

Binnen het onderwijs- en armoedebelief wordt hier aandacht aan besteed door gerichte ondersteuning via studentenfondsen en maatwerkvoorzieningen, door samenwerking met mbo-instellingen om studenten met financiële problemen tijdig in beeld te krijgen en door het agenderen van deze problematiek in regionale en landelijke overleggen.

Vraag 2:

Hoe kijkt het college aan tegen de zorgen over de impact van leermiddelenkosten op kansengelijkheid en studiesucces? In welke mate herkent het college deze urgentie?

Antwoord:

Het college deelt de zorg dat hoge leermiddelenkosten de kansengelijkheid en het studiesucces van mbo-studenten onder druk zetten. Financiële stress kan leiden tot studievertraging, uitval of het afzien van een opleiding. Met name voor jongeren uit gezinnen met beperkte financiële middelen is dit een urgent probleem. Het college ziet dit als een belangrijk aandachtspunt binnen het gemeentelijk onderwijs- en armoedebelief.

Vraag 3:

Kan het college reflecteren op het signaal dat kostenoverwegingen mogelijk een rol spelen in de studiekeuze van jongeren? In welke mate ziet het college dit als een aandachtspunt?

Antwoord:

Het college acht het aannemelijk dat kostenoverwegingen voor sommige jongeren en ouders een rol spelen bij de studiekeuze. Dit kan ertoe leiden dat keuzes niet uitsluitend worden gemaakt op basis van talent en interesse.

Het college ziet dit als een relevant aandachtspunt en zet zich binnen de gemeentelijke mogelijkheden al in om financiële drempels voor studenten te verlagen. Tegelijkertijd geldt dat het mbo een regionale onderwijsvoorziening is en dat mbo-instellingen in Rotterdam studenten bedienen uit de hele regio en daarbuiten. De gemeente kan daarom niet rechtstreeks sturen op studiekeuze of structurele leermiddelenkosten.

Structurele en generieke oplossingen voor gratis mbo-leermiddelen acht het college daarom primair een verantwoordelijkheid van het Rijk.

Vraag 4:

Hoe duidt het college de relatie tussen de afnemende instroom in het mbo en de bestaande arbeidsmarktkrapte in Rotterdam? Welke ontwikkelingen ziet het college hierin?

Antwoord:

Het college is bekend met de afnemende instroom in het mbo terwijl er een grote vraag is naar praktisch opgeleide vakmensen in sectoren die voor Rotterdam van groot belang zijn. Het mbo speelt een cruciale rol in het opleiden van deze vakmensen voor de regionale arbeidsmarkt.

De afnemende instroom in het mbo wordt door meerdere factoren beïnvloed. Financiële drempels, waaronder de kosten voor leermiddelen, kunnen hierin een rol spelen, maar vormen niet de enige verklaring. Het beperken van financiële drempels acht het college dan ook van belang als onderdeel van een bredere inzet op onderwijsdeelname en aansluiting op de arbeidsmarkt.

Vraag 5:

Welke mogelijkheden ziet het college, lokaal of regionaal, om bij te dragen aan het verlagen van de kosten voor noodzakelijke leermiddelen voor mbo-studenten?

Antwoord:

Het college zet zich lokaal en regionaal in voor het verlichten van financiële knelpunten voor mbo-studenten, binnen de gemeentelijke verantwoordelijkheid en de beschikbare middelen. Deze inzet richt zich met name op studenten die in Rotterdam wonen en zich in een kwetsbare financiële positie bevinden. Concreet gebeurt dit onder meer via:

- Ondersteuning van studentenfondsen bij mbo-instellingen, zoals het Studentenfonds van Albeda en projecten bij Zadkine. Deze ondersteuning vindt plaats via bestaande gemeentelijke middelen voor armoedebestrijding en jongeren, waaronder incidenteel beschikbare rijksmiddelen die aan de gemeente zijn toegekend voor het versterken van de bestaanszekerheid van studenten;
- Een maatwerkbudget, voortvloeiend uit de motie *'Niet gaan schuiven met centen, steel niet van studenten'* (23bb000822), waarmee studenten in financiële nood tijdelijk ondersteuning kunnen krijgen voor noodzakelijke uitgaven tijdens de studie, zoals een laptop of studieboeken. Dit betreft individuele maatwerkondersteuning en geen generieke regeling. Uw raad zal hierover nader worden geïnformeerd via de rapportages in de P&C-cyclus;
- Samenwerking met mbo-instellingen, waarbij de gemeente inzet op signalering van financiële problematiek en het verbeteren van de toeleiding naar bestaande ondersteuningsmogelijkheden, zonder structurele financiële verplichtingen aan te gaan;
- Faciliterende inzet richting maatschappelijke en particuliere fondsen, waarbij de gemeente geen structurele financiering verstrekt, maar wel bijdraagt aan afstemming en samenwerking.

Het college benadrukt dat deze inzet gericht en aanvullend is en bedoeld om acute financiële knelpunten te verlichten. Daarbij geldt dat het mbo een regionale onderwijsvoorziening is en dat mbo-instellingen in Rotterdam studenten bedienen uit de hele regio en daarbuiten, terwijl gemeentelijke middelen primair zijn bedoeld voor Rotterdamse inwoners. Structurele oplossingen voor het kosteloos beschikbaar stellen van mbo-leermiddelen vallen daarom buiten de gemeentelijke verantwoordelijkheid en vragen om landelijke afspraken en bekostiging.

Tot slot goed om te vermelden, dat wij ons naast de hierboven genoemde specifieke ondersteuning ook richten op gezinnen. Bijvoorbeeld door de gezinsaanpak in het NPRZ-gebied en Bospolder-Tussendijken, waarbij scholen en hulporganisaties in de wijk nauw samenwerken om kinderen en gezinnen gerichte, extra ondersteuning te bieden.

Vraag 6:

Kan het college toelichten op welke wijze de gemeente op dit moment betrokken is bij initiatieven binnen het mbo om leermiddelen toegankelijker te maken?

Antwoord:

De gemeente werkt samen met mbo-instellingen in Rotterdam aan het toegankelijk maken van onderwijs voor studenten met financiële problemen. Deze betrokkenheid bestaat onder meer uit:

- Het faciliteren en (incidenteel) financieel ondersteunen van studentenfondsen en specifieke projecten, gericht op het verlichten van acute knelpunten bij noodzakelijke leermiddelen;
- Het afstemmen van gemeentelijke regelingen binnen het armoede- en jongerenbeleid op de behoeften van mbo-studenten, met name voor studenten die in Rotterdam wonen;
- Het onderhouden van structureel overleg met mbo-instellingen over signalen uit de praktijk en het verbeteren van de toeleiding naar bestaande ondersteuning.

De gemeente vervult hierbij een ondersteunende en verbindende rol en is niet uitvoerend in de verstrekking van leermiddelen.

Vraag 7:

In hoeverre is het college bereid om, samen met mbo-instellingen, bedrijven en fondsen, te verkennen welke rol de gemeente kan spelen in mogelijke oplossingen?

Antwoord:

Het college is bereid om, binnen de gemeentelijke rol en bestaande beleids- en financiële kaders, samen met mbo-instellingen, bedrijven en fondsen te verkennen welke aanvullende bijdragen mogelijk zijn om financiële drempels voor studenten te verlagen. Daarbij wordt steeds zorgvuldig gekeken naar haalbaarheid, duurzaamheid en rolverdeling, waarbij de gemeente een faciliterende en verbindende rol vervult en geen structurele bekostiging van leermiddelen op zich neemt.

Vraag 8:

Mbo-instellingen benadrukken dat gratis leermiddelen feitelijk een landelijke overheidstaak zouden moeten zijn. Is het college bereid dit standpunt actief uit te dragen richting het Rijk?

a. Welke mogelijkheden ziet het college om, samen met regionale partners, grote steden en de mbo-raad, aandacht te vragen voor landelijke bekostiging van essentiële mbo-leermiddelen?

Antwoord:

Het college deelt het standpunt dat de structurele bekostiging van essentiële mbo-leermiddelen primair een verantwoordelijkheid van het Rijk is. Dit hangt samen met het regionale en landelijke karakter van het mbo: mbo-instellingen in Rotterdam bedienen studenten uit meerdere gemeenten en regio's, terwijl gemeentelijke middelen primair zijn bedoeld voor Rotterdamse inwoners. Dit vraagt om landelijke afspraken en bekostiging.

a. Welke mogelijkheden ziet het college om hier aandacht voor te vragen?

Het college is bereid dit standpunt richting het Rijk onder de aandacht te brengen via bestaande overlegstructuren en door aan te sluiten bij lopende landelijke trajecten. Concreet gebeurt dit door:

- Het inbrengen van signalen over de betaalbaarheid van mbo-leermiddelen in overleggen met andere grote steden en regionale partners;
- Het aansluiten bij en ondersteunen van de inzet van mbo-instellingen en de mbo-raad, die dit onderwerp landelijk agenderen;
- Het volgen en benutten van lopende landelijke verkenningen en parlementaire discussies, waaronder de door het ministerie van OCW uitgevoerde marktverkenning naar schoolboeken en licenties in het mbo en eerdere Kameruitspraken over gratis leermiddelen voor specifieke doelgroepen.

Deze landelijke trajecten laten zien dat het onderwerp nadrukkelijk op de agenda van het Rijk staat. Tegelijkertijd is er op dit moment nog geen structurele landelijke regeling getroffen voor gratis mbo-leermiddelen.

Burgemeester en wethouders van Rotterdam,

De secretaris,

G.J.D. Wigmans

De burgemeester,

C.J. Schouten